

Vorsdonkbos - Turfputten Aarschot

De natuurrijkdom van de Demervallei is bij natuurliefhebbers tot ver buiten de omgeving bekend. Zo strekt zich op het grondgebied van de Aarschotse deelgemeente Gelrode tussen de Demer en het voormalige station, een pareltje van een moerasgebied uit, dat door de lokale afdeling van Natuurpunt met de grootste zorgen wordt omringd. Zoals de wilde orchideeën daar gedijen, doen ze het nergens anders in Vlaanderen, schijnt het...

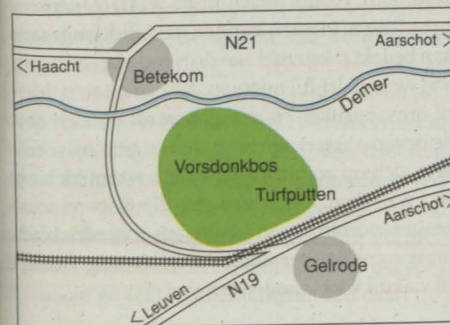

Waterdrieblad (foto Marc Sloopmaekers)

De Demer zocht op het einde van de laatste ijstijden een andere loop op. In de elleboog van deze intussen verlandende meander ontstond een drassige zone die bekend staat als Vorsdonkbos-Turfputten. Het is een gebied met een vrij uitgestrekt elzenbroek afgewisseld met open plekken die getuigen van vroegere turfputten en bomkraters. De aldus ontstane moerassen zor-

gen voor een ongemeen boeiende landschappelijke en biologische variatie. De verraderlijke trilvenen en ondoordringbare elzenbroeken zijn het broedgebied van waterral, wintertaling en houtsnip.

Toen de zee zich pakweg 7 miljoen jaar geleden uit deze streken terugtrok, heeft ze een rist ijzer-

Oranjetip op zijn waardplant: de pinksterbloem (foto Luc Meuris)

(foto Misjel Decler)

houdende zandbanken achtergelaten. De heuvels die het landschap rondom de Demervallei bepalen, zijn de restanten van deze versteende zandbanken. Ze geven het Hageland zijn typisch uitzicht. Het is aan deze heuvels, zoals de Eikelberg en de IJzerenberg, dat het Vorsdonkbroek zijn opvallende waterrijkdom dankt. Het water dat op die heuvels in de bodem dringt, zoekt zijn weg door de ondergrond om veel later aan de voet van de heuvelflank op te borrelen. Massa's bijzonder zuiver 'kwelwater' komen zo terecht in het Vorsdonkbroek, zowat het laagste punt van het Hageland.

Kwel

We spreken van een bron wanneer water op één plaats aan de oppervlakte komt, en van kwel als dit verspreid gebeurt over een grotere zone. Dat kwelwater bezit een aantal speciale kwaliteiten: zuur of kalkrijk naargelang de bodemlagen waar het vandaan komt, ijzerrijk (opgelost uit de typisch Hagelandse ijzerzandsteen), zeer zui-

ver, zacht van temperatuur in de winter, koel in de zomer... Hierdoor kan de turfgrond verder aangroeien. Zo kan er een typische plantengroei gedijen, zoals orchideeën.

Aan water is er in dit gebied dus geen gebrek. In Vorsdonkbos-Turfputten is overigens een vrij zeldzaam natuurverschijnsel waar te nemen: het trilveen. Plassen kunnen namelijk langzaam aan bedekt raken met een drijvend plantentapijt, wat we een drijf-til noemen. Naarmate zo'n drijf-til omvangrijker en steviger wordt en zich aan de oevers vastzet, spreken we van een 'trilveen'. Wie zich op zo'n trilveen waagt, waant zich op een waterbed. Dit is een paradijs voor varens, zeggenssoorten, wateraardbei en waterdrieblad, maar soms een verraderlijke en levensgevaarlijke valkuil voor wandelaars.

Orchideeën

De orchidee is niet alleen de koningin onder de bloemen, ook als ecologische indicator spant ze

Vorsdonkbos-Turfputten

Wandeling: er is een aangeduid wandeltraject van 5,5 km doorheen het gebied. De wandelroute omvat twee lussen, verbonden door een kort stuk weg dat zowel in het gaan als in het terugkomen moet worden gebruikt (zie kaartje).

Startplaats: oud treinstation van Gelrode. Vlakbij is parkeergelegenheid voor een twintigtal auto's.

Markeringen: houten paaltjes met logo.

Toegankelijkheid: het gebied is het hele jaar door vrij toegankelijk op de paden. Onbegonnen werk met buggy's of rolstoelen. Laarzen zijn onontbeerlijk.

Openbaar vervoer: bushalte Gelrode Station, lijn Leuven-Aarschot. Op werkdagen om het uur, op zaterdag om de twee uur. Op zondag rijdt er geen bus.

Conservators: Luc Vervoort, Demerstraat 18, 3200 Aarschot, tel.: 016/56.84.79, e-mail: luc.vervoort@natuurpunt.be, en Bert Neefs Konijntjesberg 9, bus 1, 3200 Aarschot, tel.: 016/56.09.31.

Beheer: Natuurpunt Demerstreek.

Bijkomende informatie: bij de conservators. Een folder is verkrijgbaar op het provinciaal secretariaat van Natuurpunt in Kessel-Lo, Diestsesteenweg 77, tel.: 016/25.25.93, of bij de toeristische dienst van de stad Aarschot.

Totale oppervlakte in beheer: 43 ha

NGI-stafkaart: kaartblad 24/7-8

de absolute kroon. Zowel bij ons als in de tropen, haar leefgebied bij uitstek, behoort ze tot de kwetsbaarste plantensoorten die door hun aanwezigheid de hoge ecologische kwaliteit van het gebied verraden. De sporen van de moderne mens zoals vervuiling en een te voedselrijke ondergrond (door bemesting), verzuring en verdroging, schuwt ze als de pest. Ooit kwamen in deze streek een twintigtal orchideeënsoorten voor. Bijna driekwart daarvan is inmiddels verdwenen. Toch blijft het gebied speciaal bekend om zijn prachtexemplaren. Nergens in Vlaams-Brabant vinden we in de eerste weken van juni de mooie gevlekte orchis talrijker dan daar!

Regelmatig maaien houdt de massale orchideeënbloei van de vochtige hooilanden in stand. Op andere plaatsen worden de aangeplante

populieren verwijderd om bloemrijke beemden of inheems loofbos te herstellen. Bijtjids worden sommige poelen en plassen geruimd voor amfibieën en libellen.

De wandeling in Vorsdonkbos-Turfputten is te combineren met een bezoek aan een van onze andere natuurgebieden in de omgeving, zoals de Wijngaardberg, de Hagelandse Vallei, de Molenheide, Kastanjebos, de Demerbroeken (zie nr 21), Langdonken (zie nr.2). En natuurlijk is Diest met zijn stadsomwalling meer dan een bezoekje waard.